

ΠΜΣ Φιλοσοφία και Διοίκηση

Μάθημα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ & ΗΘΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

Πέμπτη Ημέρα: Αρετή & Πράξη

Δρ. Σεραφείμ Βολιώτης

Φεβρουάριος – Μάιος 2025

philman@philosophy.uoa.gr

ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ Α ΙΙ: ΥΠΕΡΤΑΤΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

MSc. Philosophy and Management

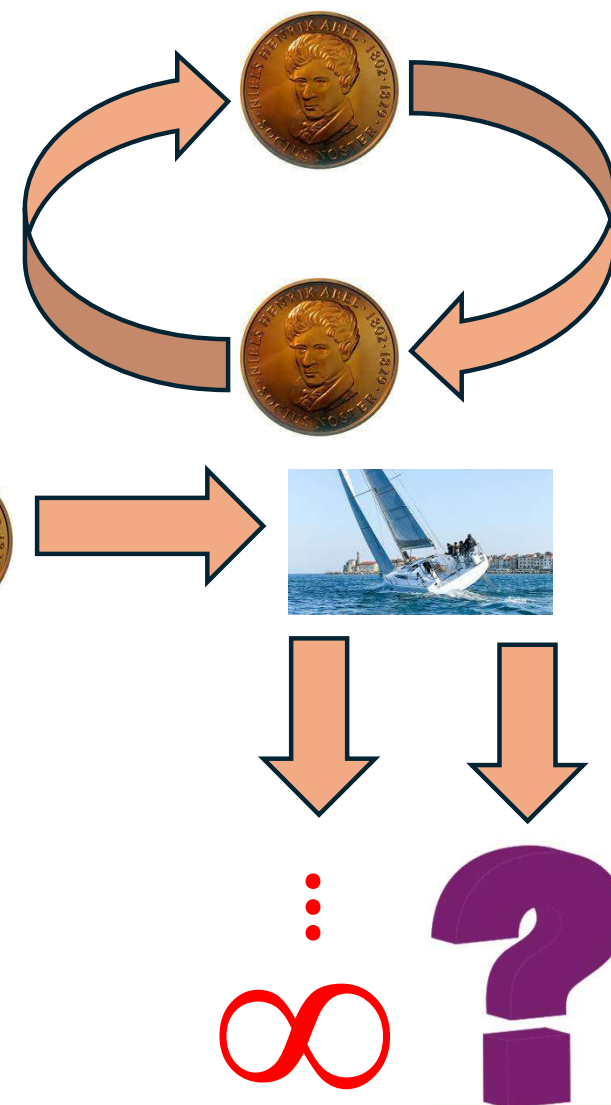

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Αν λοιπόν πράγματι υπάρχει κάποιος **τέλος** σε όλες τις πράξεις μας, ένα τέλος που το θέλουμε γι' **αυτό το ίδιο** και όλα τα άλλα για χάρη του, και αν δεν επιδιώκουμε το καθετί για χάρη κάποιου άλλου πράγματος (γιατί τότε **θα φτάναμε, βέβαια, στο άπειρο**, με αποτέλεσμα η επιθυμία και η προσπάθειά μας να είναι **κενή περιεχομένου και μάταιη**), είναι φανερό ότι αυτό το τέλος είναι το αγαθό, και μάλιστα το **υπέρτατο αγαθό**.

ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ Α IV-V: ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ?

1. Πλούτος: **όχι** γιατί είναι μέσο.
2. Ηδονή - απόλαυση: **όχι** γιατί είναι για κτήνη (ζώα).
3. Τιμή: **όχι** γιατί προσδιορίζεται από άλλους ανεξαρτήτως της κατάστασης του ατόμου.

ΑΡΕΤΗ

- **Ενάρετη πράξη** βάσει χαρακτήρα (προδιάθεσης)
 - αυτοπραγμάτωση: εσωτερικός σκοπός **εγγενώς καλός???**
 - ενάρετος βίος → αυτοπραγμάτωση → ευδαιμονία
 - πάθος/ηδονή → ευφορία
- **Αρετή**
 - άριστο στοιχείο **χαρακτήρα** (όχι περιστασιακό)
 - παράδειγμα: ειλικρίνεια, συμπόνοια, θάρρος, γενναιότητα
- **Αριστοτελική μεσότητα**
 - αρετή: μέσος μεταξύ υπερβολής και έλλειψης
 - φρόνηση: επίτευξη μεσότητας
 - καλός χαρακτήρας στην πράξη
 - κατάλληλη αντίδραση, χρόνος, αποδέκτης ...

ΜΕΣΟΣ

ΠΕΔΙΟ	ΕΛΛΕΙΨΗ	ΑΡΕΤΗ	ΥΠΕΡΒΟΛΗ
ΦΟΒΟΣ	Ριψοκίνδυνος	Γενναίος	Δειλός
ΠΑΡΟΧΗ	Τσιγκούνης	Γενναιόδωρος	Σπάταλος
ΤΙΜΗ	Ταπεινός	Περήφανος	Ματαιόδοξος
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	Μετριόφρων	Ειλικρινής	Κομπαστικός

έλλειψη

αρετή

υπερβολή

• ΠΡΟΒΛΗΜΑΙΤΣΜΟΙ

- αριθμητική: κλίμακα ν. κατηγορική;
- συμμετρία: ίση απόσταση από άκρα;
- λογική: αρετή ορίζει φαυλότητα ή αντίστροφα;

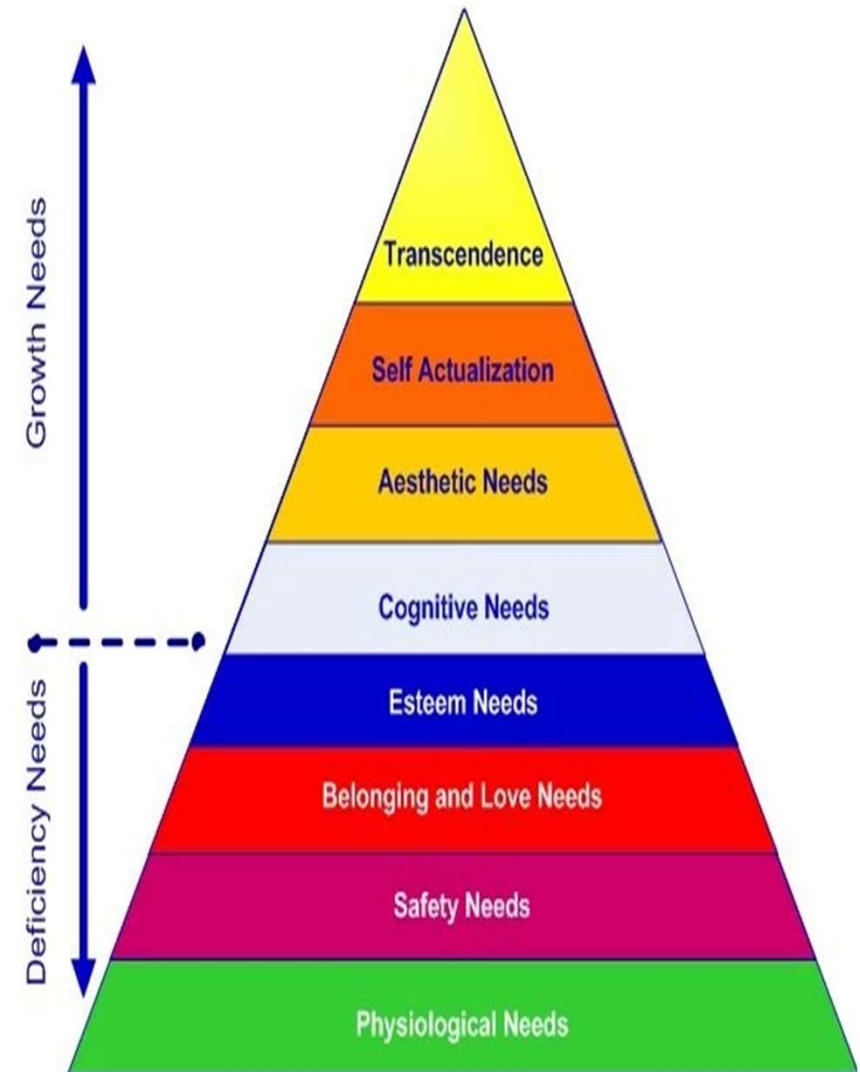
ΑΝΑΓΚΕΣ

• Έλλειψης: **εγωκεντρικές - ζωώδεις**

- T σημείο κορεσμού
- $< T$ επιβίωση/φύση/αγέλη
- ασφάλεια = $E(\text{ανάγκη}(t))$
 - αντίληψη & πρόβλεψη
 - αποθήκευση (περιουσία): οργάνωση
- $> T$ **ανθρώπινο μετα-ζώο**
 - μέσο $\rightarrow$ σκοπός τροφή
 - πληροφορία (?) γεύση
 - επικίνδυνη αποθήκευση παχυσαρκία

• Ανάπτυξης: **εξωστρεφείς**

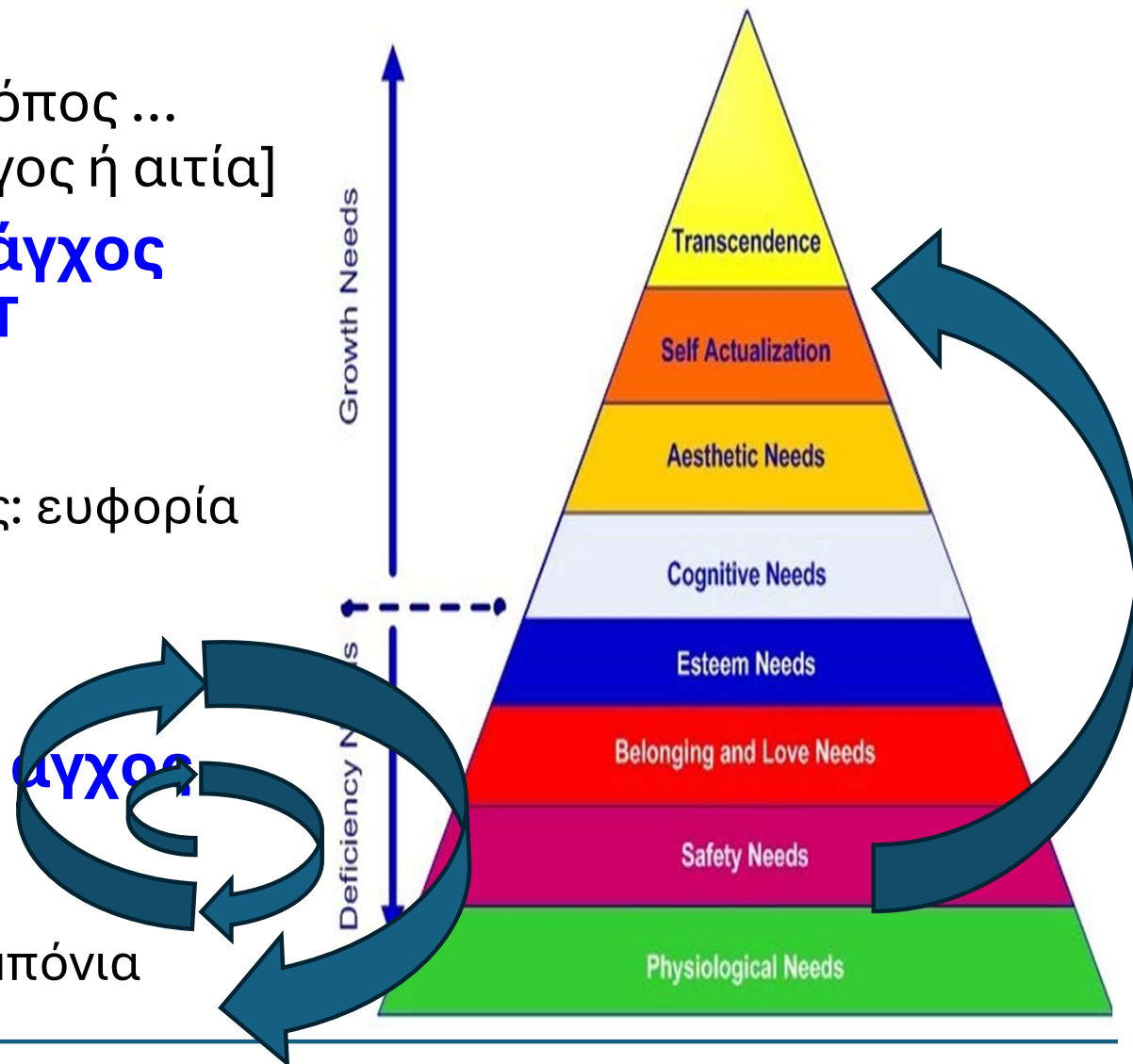
- Γνώση, Ομορφιά, Συμπόνια
- **χωρίς όριο**
 - σκοπός
 - αυτοπραγμάτωση
 - ροή (flow) / ευδαιμονία

ΣΚΟΠΟΣ & ΑΓΧΟΣ

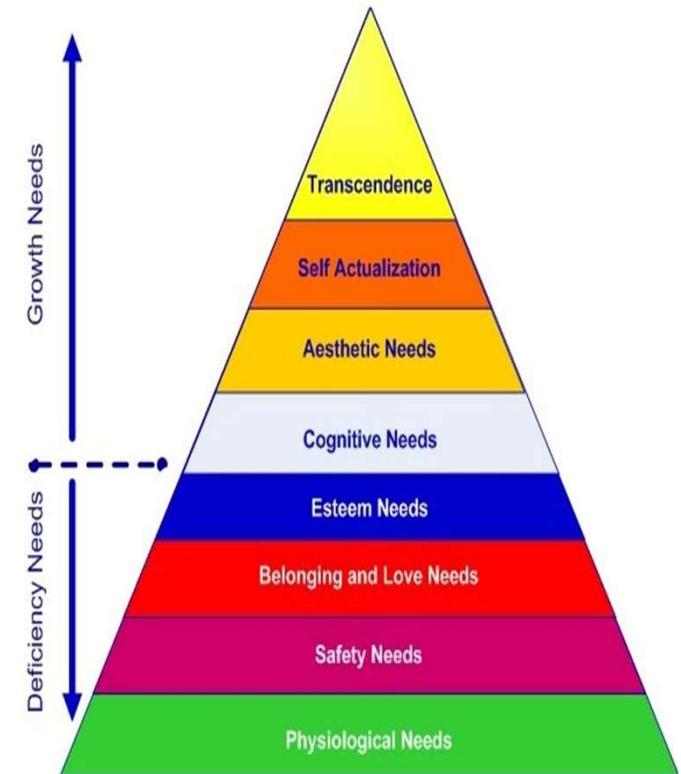
- **Σκοπός**
 - Ανάλωσης ενέργειας, κόπος ...
 - Γιατί; [αρχή σκέψης: λόγος ή αιτία]
- **Έλλειψης: οντολογικό άγχος**
 - επιβίωση/ασφάλεια: $< T$
 - ανάγκες $> T$
 - μέσα $\rightarrow$ σκοπός
 - κέντρα επιβράβευσης: ευφορία
 - ναρκισσισμός
 - εθισμός – κλιμάκωση
 - εξάρτηση
- **Ανάπτυξης: υπαρξιακό άγχος**
 - σκοπός / ευδαιμονία
 - εξωστρεφείς
 - Γνώση, Ομορφιά, Συμπόνια

ΟΦΕΛΟΣ = ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ?

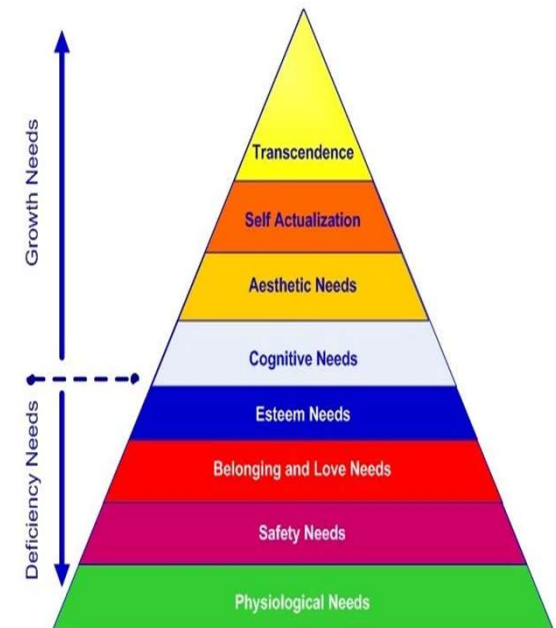
- Αξιοπρέπεια
 - Έλλειψης < T
 - Ασφάλεια = E(ανάγκη(t))
 - Αυτονομία & δυνατότητα παραγωγής (**self-efficacy**)
 - Αδυναμία
 - Υπό συνθήκες: πλαίσιο & πόροι
 - Ανάπτυξης χωρίς όριο
- Μη-αξιοπρέπεια / Αναξιοπρέπεια (?)
 - Έλλειψης > T
 - ηδονή
 - πλούτος (> ασφάλεια)
 - Πλασματικές ανάγκες
 - θέλω / αισθάνομαι
 - δικαιούμαι
 - Νωθρότητα/επανάπαυση

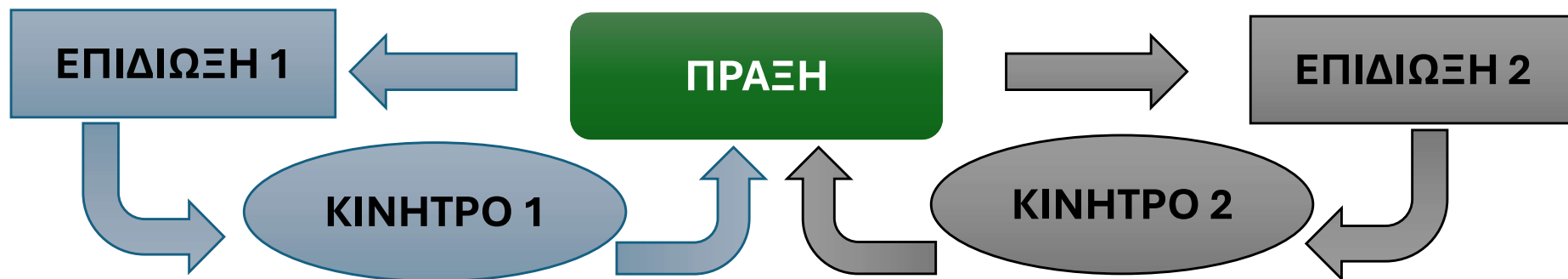
ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ & ΑΡΕΤΗ = ΚΑΛΟ?

- **Συμπόνια**
 - αξιοπρέπεια άλλων
 - έλλειψης < T
- **Γνώση (?)**
 - προς αξιοπρέπεια όλων
- **Ομορφιά (?)**
 - προς τέρψη όλων
- **Αυθεντικά & Ακέραια (αρετή)**

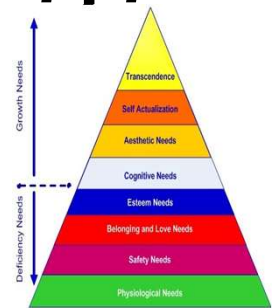

ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

- **Ίδιο (αυτό-προσδιορισμένο):** έλλειψης
 - άμεσο (ζωώδες) $< T$
 - πεφωτισμένο (sapiens) $E(..) < T$
 - ηδονιστικό/ναρκισσιστικό $> T$
- **Υπερβατικό (ετερο-προσδιορισμένο):** ανάπτυξης
 - αυθεντικότητα ή virtue signaling
 - ακεραιότητα (αρετή;)
- **Συνδυασμός κινήτρων**

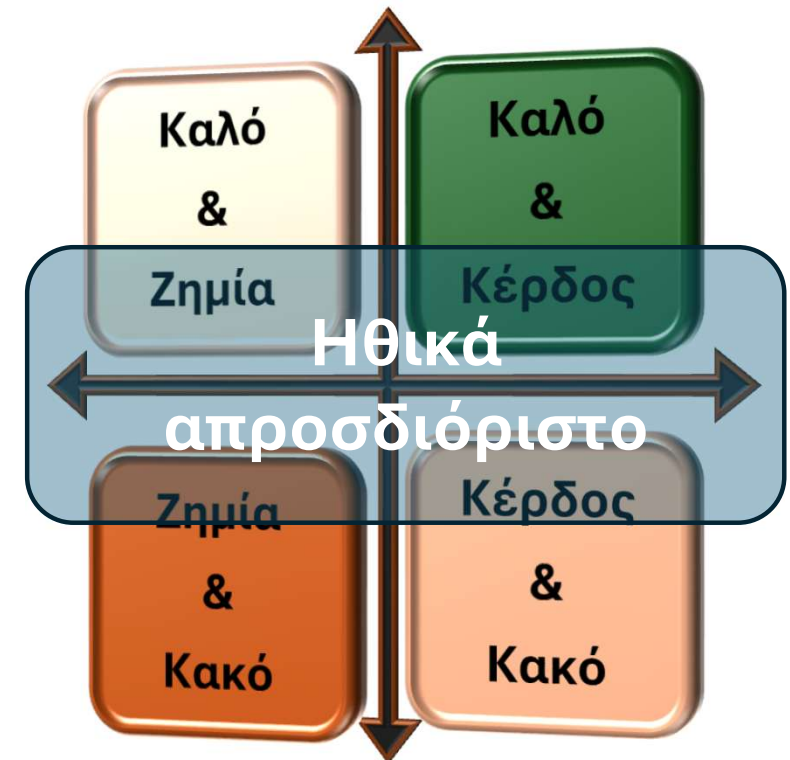
όφελος
όφελος
ζημία

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ?

- **Επιχείρηση → κέρδος αλλά**
 - όχι παράνομα
 - όχι κακό
- **Καλό; (παράδοξο)**
 - με μέγιστο κέρδος
 - εις βάρος της κερδοφορίας
 - με ζημία
- **ESG;**
 - περιβάλλον
 - κοινωνία (CSR)
 - διακυβέρνηση & σύγκρουση συμφερόντων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΕΝΤΟΣ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΑΣ

- ΠΛΑΙΣΙΟ
 - ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΑ
 - ΚΟΙΝΩΝΙΑ
- **Κακό:** περιορισμός κερδοσκοπίας
 - επιχείρηση
 - οικονομικό έγκλημα
 - περιβαλλοντικό έγκλημα
 - εντός επιχείρησης
 - υποχρέωση πίστης: στελέχη → εταιρεία/μετόχους
 - κατάχρηση διοίκησης: στελέχη προς υπαλλήλους
 - υπάλληλοι: π.χ. κλοπή
- **Καλό:** υπέρβαση κερδοσκοπίας (?)
 - οντολογία επιχείρησης ...

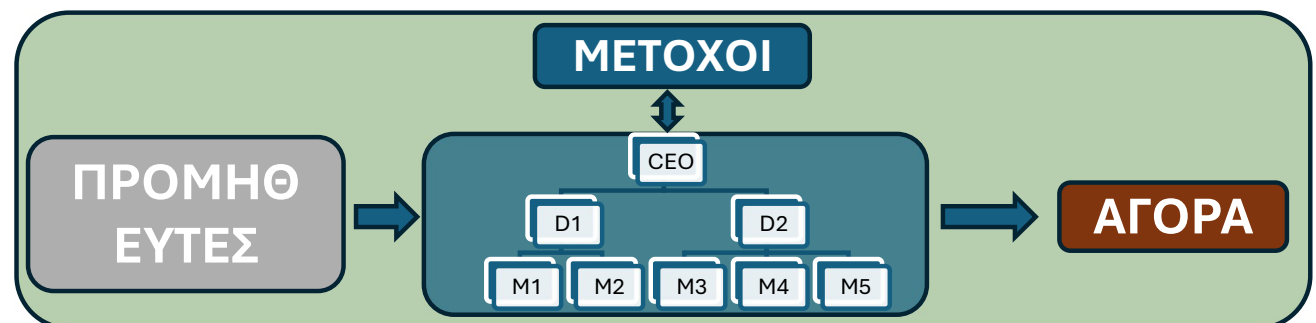
ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

• Άνθρωποι + Κεφάλαιο → Σκοπός

- μεγαλύτερα έργα (οργάνωση)
- διασπορά κεφαλαίων (κίνδυνοι)
- μεγιστοποίηση κέρδους μετόχων (κερδοσκοπικές)
- ανθρώπινες **ανάγκες** με χαμηλό κόστος
- προσφορά εργασίας

• Νομική Προσωπικότητα: πλάσμα δικαίου

- δικαιώματα: περιουσία, φήμη, συμβάσεις, δικονομία...
- υποχρεώσεις
 - μέγιστο κέρδος
 - νόμος
 - ηθική;

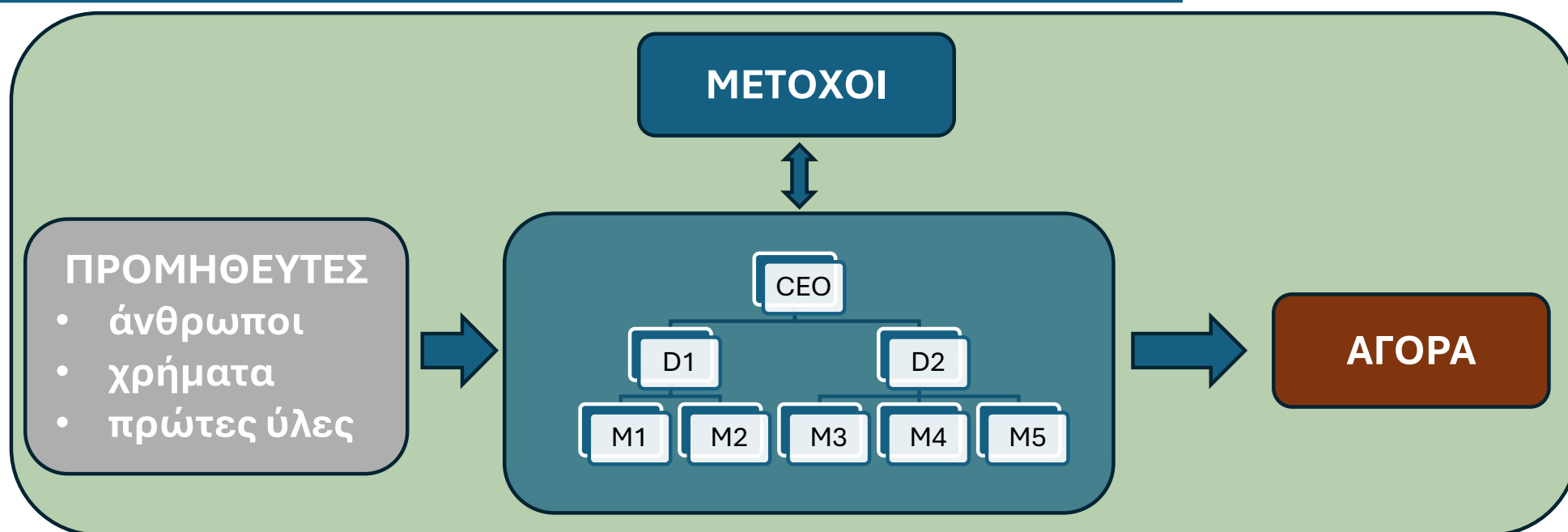

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ/ΔΙΟΙΚΗΣΗ

MSc. Philosophy and Management

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

- **Μέτοχοι:** μεγιστοποίηση κέρδους (υποχρέωση πίστης)
- **Υπάλληλοι:** εργασιακή ισορροπία
- **Προμηθευτές:** «δίκαιη» διαπραγμάτευση
- **Πελάτες:** ανάγκες σε πλαίσιο ανταγωνισμού
- **Κοινωνία:** οντολογία...

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

- **Ηθικό κλίμα**

- ρητά ή άρρητα θέσμια/κανόνες
- αυθεντικότητα

- **Διοίκηση - Ηγεσία**

- οριοθετεί
- παρακινεί
- καθοδηγεί
- υπηρετεί: servant leadership

- **Ήδη επιχειρήσεων**

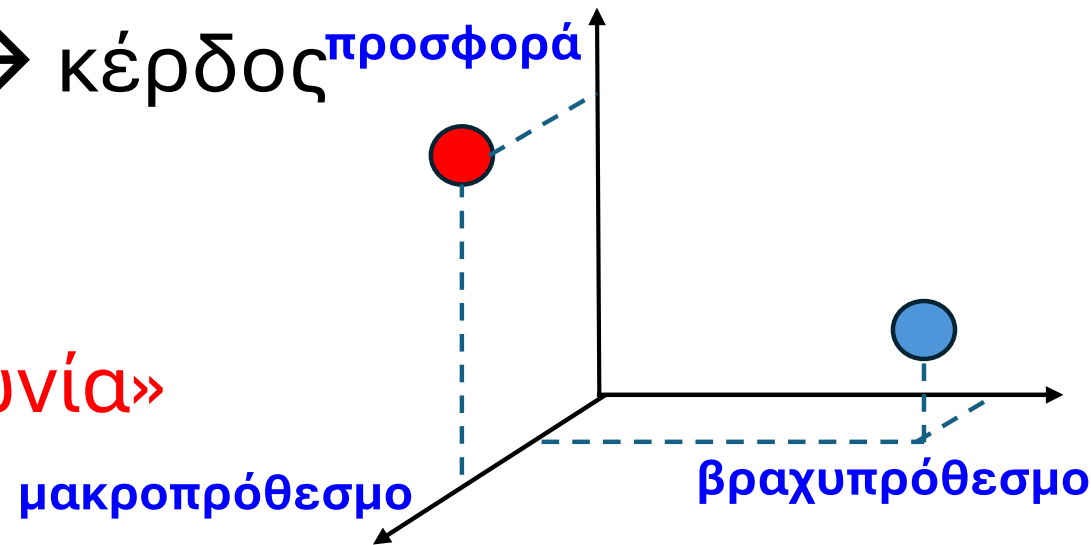
- κερδοσκοπικές
- μη κερδοσκοπικές
- κοινωνικές επιχειρήσεις
- φιланθρωπικές
- ΜΚΟ
- εγκληματικές οργανώσεις

ΚΙΝΗΤΡΑ & CSR

- **Πολλαπλά κίνητρα**
 - βραχυπρόθεσμο κέρδος: **προώθηση**
 - μακροπρόθεσμο (πεφωτισμένο): **νομιμοποίηση**
 - **προσφορά**
- **Αποδοχή από κόσμο**
 - οικονομικό πλαίσιο → κέρδος **προσφορά**
 - μικτά κίνητρα
- **Υποκρισία**
 - **αντίληψη – «επικοινωνία»**
 - **πραγματικότητα**

ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ & ΑΞΙΕΣ

- **Εταιρεία**
 - site ή φυλλάδια
 - τμήματα compliance & επιτροπές
- **Κλάδος**
 - καταστατικά συλλογικών οργάνων
 - επιτροπές
- **Χώρα**
 - νόμοι
 - κίνητρα
- **Παγκόσμια: UN Global Compact**
 1. Δικαιώματα: δεν καταπατούν & υποστηρίζουν
 2. Εργασία:
 - συλλογικές διαπραγματεύσεις
 - όχι παιδική/εξαναγκαστική εργασία
 - όχι διακρίσεις
 3. Περιβάλλον: προληπτική & υπεύθυνη & φιλική
 4. Διαφθορά: σε όλες τις μορφές

ΚΑΛΗ ΜΕΛΕΤΗ!